

EREVNA

Innehåll

Skrifternas tröst.	
Av professor Hugo Odeberg.	35
Om begreppet "världen" i Johannesevangeliet.	
Av professor Hugo Odeberg.	39
Anfäktelse i förhållande till Nya Testamentet.	
Av professor Hugo Odeberg.	42
"Pröven eder själva".	
Av professor Hugo Odeberg.	46
Johannes' historiska ställning.	
(I anslutning till Rudolf Bultmann, Theologie des Neuen Testaments.)	
Av professor Hugo Odeberg.	49
Innehåll	52

Skrifternas tröst.

Av professor Hugo Odeberg.

I en av adventstexterna läsas dessa ord: "Allt som fordom blivit skrivet, det är skrivet oss till undervisning, för att vi genom ståndaktighet och genom den tröst, som Skrifterna giva, skola bevara vårt hopp." Dessa ord äro hämtade ur Pauli brev till de kristna i Rom. När nu Paulus här talar om "den tröst, som Skrifterna giva" eller ordagrannare översatt "Skrifternas tröst", så är det Den Heliga Skrift, han menar. Och när han skriver detta till sina samtida, det första århundradets kristna i Rom, så är det inte för att göra någon propaganda för Bibeln, ty dessa voro sådana som redan flitigt och dagligen läste och hörde Skriftens ord. Men när aposteln Paulus skrev till de kristna i Rom, så var detta brev givet dem till att bevaras från släkte till släkte och att läsas av alla församlingar. Det är alltså ord som äro riktade till kristna i våra dagar. Vad är då apostelns avsikt med att till dessa flitiga bibelläsare och bibelhörare tala om Skrifternas tröst? Jo, det är uppenbarligen att erinra dem om den sida av Skriften, som betyder dess *tröst*, att uppmana dem, ja, uppmuntra dem att taga vara på och taga till sig den skriftens gåva, som består däri, att den är till tröst. Och han vill erinra dem om att denna Skrifternas tröst kommer ifrån Gud själv, Skaparen och Frälsaren. Därför säger han också omedelbart efter: "Och ståndaktighetens och *tröstens* Gud give eder att vara ens till sinnes med varandra i Kristi Jesu efterföljelse, så att I endräktigt och med en mun prisen vår Herre Jesu Kristi Gud och Fader." Det är den gudomliga tröstens ord, som Skrifterna innehålla, och det är

den gudomliga trösten, som vi uppmuntras och inbjudas att taga emot ur de heliga skrifterna. Det är nu viktigt att märka, att Paulus betonar att detta gäller om allt vad Skrifterna tala om. Och det betonas också på andra ställen. Så heter det i andra brevet till Timoteus: ”Men du, förbliv vid det du har lärt och varom du har blivit förvissad, vetande av vem du har lärt det, och att du från barndomen känner de Heliga Skrifterna, som kunna göra dig vis till frälsning genom tron i Kristus Jesus. All helig skrift är ingiven av Gud och nyttig till undervisning, till bestraffning, till upprättelse, till fostran i rättfärdighet” (2 Tim. 3:14-16). Och upprättelse det betyder här just tröst. Det är det som står t.ex. i den 145:e psalmen: ”Herren uppehåller alla dem som äro på väg att falla och han upprättar dem nederslagne äro.” Det är då icke menat så, att vissa ord i Skriften äro till bestraffning, till dom, andra till undervisning, andra åter till upprättelse och tröst, utan allt är givet till allt detta.

Detta hänger samman med den syn på Gudsordet och den erfarenhet av Gudsordet som ligger bakom alla Nya testamentets skrifter, och som väl kan uttryckas så: att Gudsordet är riktat till hela människan, till hela hennes liv och alla hennes livsbehov. Det riktar sig alltså icke endast till förståndet — så att bibeln bara skulle vara till för att man skall kunna hitta läror där — icke heller endast till känslan, så att man icke med sitt förstånd skulle begrunda, vad där står. Nya testamentets skrifter ha förvisso genom tiderna tagit de högsta intelligenser i anspråk men äro ju fyllda av skatter för den enklaste fattningsgåva, och Herren Kristus själv prisar ju sin Fader för att han dolt detta för de visa och kloka men uppenbarat det för de enfaldiga. Och skrifterna rikta sig ju också till viljan och handlingen, såsom Paulus säger: ”Gud är den som verkar i eder både vilja och gärning” (Fil. 2:13). Men Skriften är också given för att uppfattas som rytm och klang, för det sinne varmed man uppfattar musik och fågelsång, skogens sus, vågornas sång. Och så är den ju riktad till det djupaste i människan, till hennes innersta eviga väsen, till det varmed hon är förbunden med det gudomliga, med Skaparen, som allt liv

kommit från, såsom psalmisten säger: "Hos Dig är Livets källa, i Ditt ljus se vi ljus." Ordet är givet att tränga in i och leva i det allra innersta hos människan, icke bara i dagmedvetandet utan i det vi kalla det undermedvetna, ja, det omedvetna.

Och när det nu här talas om Ordets, Skrifternas, *tröst*, så kunna vi i ordet "tröst" inlägga också det som kallas för vederkvickelse eller med ett gammalt vackert ord "hugsvalelse". Skriften är ämnad att så mottagas såsom ord från tröstens Gud, att det blir vederkvickelse och hugsvalelse för hela människan, för hela hennes väsen, ända in till hennes innersta rot och urgrund.

Hela Skriften, allt Guds ord riktar sig alltså till hela människan. Och det är fråga om en fullkomlig tröst, icke om en tröst som delvis lindrar, utan om den fullkomliga gudomliga trösten. Att nu alla ord äro trösteord i Skriften, innebär ju inte, att icke enskilda ord vid enskilda tillfällen alldeles särskilt kunna komma som trösteord, utan det innebär, att man tager emot de heliga orden med den vissheten, att icke endast vissa enskilda ord här och där äro trösteord, andra däremot icke. Och man kan också säga omvänt att de ord som lyda som trösteord också tjäna till förmaning, till att väcka och tala till samvetet. Vi ha ju så många ord av Jesus, som äro tydliga trösteord, såsom detta: "Den som kommer till mig, kastar jag sannerligen icke ut." Men detta ord är mig ju också en bestraffning: "Varför kommer jag då inte helt och fullt, i full förvisning och tillit till Honom? Varför överlämnar jag mig icke med alla mina bekymmer, ängslan och oro helt åt Honom?"

Enligt Paulus talar allt ifrån Bibelns första kapitel också tröstens ord. Den börjar med Skapelsen. Att Gud har skapat allt betyder att vi av Honom ha vår varelse och av Honom vårt liv. Syndafallet visar, att Skaparen icke lämnat den fallna människan åt sitt öde utan att Han vill vår frälsning. De bestraffande orden, från profeter och apostlar, från Kristus själv, de visa ju samtidigt alltid en välgörande bestraffning, som öppnar för oss helighetens värld. När de som hörde Petri predikan, så som den skildras i Apostlagärningarnas andra kapitel, vid Petri från Skrif-

ten hämtade bestraffande ord, fingo ett styng i sina hjärtan, så ledde just detta till att de kommo till tro och sedan som det heter ”voro beständiga i apostlarnas lära och i gemensamheten och i brödsbrytandet och i bönerna”.

Skrifternas tröst är en tröst från tröstens Gud själv och de [= Skrifterna] äro [i] hela vårt Nya testamente koncentrerade (samlade) i Herren Jesus Kristus. Och det betyder, att Kristus själv ger sig åt oss i Skriftens ord. Det är icke endast så, att skrifterna innehålla uppteckningar av Hans ord, utan Han själv är med i dem. Han säger: ”Mina ord äro Ande och äro Liv.” Så är det djupaste i Skrifternas tröst detta att det är Kristus själv som talar direkt nu till var och en som läser eller hör dessa Hans ord. Och Han är själv, verkligen själv, nära var och en som vill taga emot dem. Han vill själv ge den hela och fullkomliga trösten, vederkvickelsen och hugsvalelsen. Och det är ju en tröst, en vederkvickelse och hugsvalelse från Honom, som tagit på sig, själv genomlidit allt vårt lidande, all vår ängslan, allt vårt fördärv, som bär det på sig och i stället vill giva oss sin glädje och sin frid. Icke en snålt utmätt och tilldelad glädje, utan som Han själv säger: ”Allt detta har jag talat till eder för att min glädje må bo i eder och för att eder glädje må vara fullkomlig.” Och det är icke en bräcklig frid, en som uppleves endast i vissa stunder och ögonblick, utan en ständig frid, såsom Han säger: ”Min frid giver jag eder. Icke giver jag den så som världen giver.” Det är en frid Paulus kallar ”den Frid, som övergår allt förstånd”. Det är Skrifternas tröst.

Om begreppet ”världen” i Johannesevangeliet.

Av professor Hugo Odeberg.

Det har ofta och länge talats om dualismen i Johannesevangeliet. Man har nu i minst ett halvsekel menat, att detta evangelium präglas av en dualistisk åskådning, som särskilt skulle framträda i skildringen av förhållandet Gud – världen eller Kristus – världen. Det är då viktigt att först beakta att det inte kan bli fråga om någon dualism i *egentlig* mening i Johannesevangeliet, lika litet som någon annanstans i Nya testamentet eller bibeln överhuvud. Vi har här en mycket sträng monism, som hänger samman med skapelsen. Att allting är skapat av en enda Gud är en genomgående grundtanke. Så säges det t.ex. om Gud i Jes. 45:7: ”... som danar ljuset och skapar mörkret, som ger frid och skapar det onda, Herren som gör allt”. Också Johannesevangeliet börjar med att betona, att genom honom (Logos, Ordet) allt är skapat och utanför honom finns intet. Det är ingen världsfurste, som skapat, utan Gud. En sådan stark betoning av detta innebär ett skarpt avvisande av dualismen. Gud står inte emot en världsfurste på det sättet, att de skulle ha var sin värld. Den värld som världsfursten säger sig härska över är Guds värld. Ett ursprungligt ljusets rike står inte emot ett ursprungligt mörkrets rike. Detta är mycket viktigt och man borde därför inte använda ordet dualism i samband med Johannesevangeliet, då detta ord inte här kan användas i sin egentliga betydelse.

Å andra sidan är det tydligt att en mycket skarp motsats framställs mellan kosmos och den andliga världen. Vad är det då som främst är i blickpunkten, när begreppet kosmos, världen, användes?

Det är det vi kallar människovärlden i dess totalitet. Det vore oriktigt att säga att ”världen” bara vore ett annat uttryck för människornas värld. Det omfattar för Johannes fastmer hela det sammanhang, som människorna lever i, allt som innefattas under skapelsen, under det att människovärlden är i blickpunkten, står i centrum. När nu allt är skapat av Gud, så är också människorna

skapade av Gud och står i relation till Gud. Den urgamla uppfattningen att Joh. 3:16 är en koncentration av hela evangeliet är i så måtto riktig, att här just Guds förhållande till världen kommer till uttryck: Gud älskar världen. Det är här en motsats Gud – världen, som kännetecknas av att Gud älskar världen.

Vad karakteriserar världen? Ofta heter det ”*denna världen*”. Det betyder då världen och människovärlden som den är beskaffad här på jorden. Det talas inte om några andra världar på andra planeter och i andra stjärnsystem. Det som enligt Johannes-evangeliet och hela johanneslitteraturen framför allt kännetecknar denna världen finner vi bl.a. i 1 Joh. 5:19: ”Världen ligger i sin helhet i det onda”, är i sin helhet i det ondas våld. Vissa begrepp kännetecknar världen. Sådana är *mörker* i motsats till ljus, *lögn* i motsats till sanning, vidare *slaveri* i motsats till frihet och ytterst *död* i motsats till liv. Här är det fråga om och viktigt att framhålla begreppet motsats, ty det kännetecknar kosmos. Till Gud och den gudomliga världen hör ljus, sanning, frihet och liv. Det är gudomliga realiteter, som ej har någon realitet utom i Gud. Någon annan sanning, t.ex., än den gudomliga finns ej. Lägg märke till uttrycket ”*hela världen*”. Det är ingen blandning av ljus och mörker. Världen är helt och hållet i mörker, lögn, etc. Det är det svar vi får, om vi frågar, hur Johannesevangeliet framställer saken.

Gud älskar världen. Från världens synpunkt ter sig förhållandet helt annorlunda. *Världen hatar Gud* och det gudomliga. Säges något om *varför* världen hatar Gud? Grunden till världens hat är ytterst just att Gud älskar. Grunden är inte att han är annorlunda eller oåtkomlig eller att han är en sträng herre. Tvärtom älskar världen den som håller den fången, pinar den och för den till döden. Därigenom uppstår något som hör med till karaktéristiken av lögnen, det svårfattliga men helt logiska begreppet att ”*icke känna*”. Förhållandet världen – Gud uttryckes också med att världen ej känner det gudomliga. Vilken aspekt av det gudomliga är det fråga om i detta sammanhang? Det framgår av Johannesprologen: ”Världen blev till genom honom men värl-

den kände honom icke.” ”Till sitt eget kom han ...” Den kommande, Kristus, det ljuset, som lyser i mörkret, honom är det världen icke fattar, därför att den hatar och så förblir i mörkret. I Joh. 3:19 säges domen eller, med grundtextens ord, krisen bestå däri att ”ljuset kom till världen men människorna älskade mörkret över ljuset, ty hela deras verksamhet var ond”. Det är blindhet och mörker att icke känna, icke se. Lärjungen kan vittna om något annat: ”Ordet blev kött och tog sin boning ibland oss och vi sågo hans härlighet ...” (Joh. 1:14) eller (1 Joh. 5:19) ”Vi veta, att vi äro av Gud”. Det är något annat och mer än att vara skapad av Gud och det är motsatsen till att vara av världen. Men världen ser icke detta. Och så som det talas om att icke se, så talas det också om att icke *höra*. Man hör inte heller hans röst. Men denne, som världen varken ser, hör eller känner, han är inte någon som är främmande. Det förutsattes tvärtom att Guds kraft är synnerligen kännbar och märkbar i världen. Ljuset lyser i mörkret. Guds kärlek är där mitt inne i världen. Den är orsaken till världens hat.

Detta kallar vi johanneisk åskådning. Hur skulle då Johannes själv ha ställt sig till en sådan bestämning som ”den johanneiska åskådningen”? Johannes framställer det så, att han fått allt detta av Jesus själv. Det som står i prologen är bara en tillämpning av vad Jesus själv sagt. Det mesta i evangeliet anföres ju som Jesu egna ord. Åskådningen som Johannes framför är hämtad från Jesus själv. Detta gäller också prologen. När Johannes berättar om Jesu förbön, så menar han att Jesus verkligen bad på detta sätt. Nu talar Jesus i denna bön i Joh. 17 om ”den härlighet jag hade när dig, innan världen fanns hos dig....” och ”den härlighet, som du givit mig, ty du har älskat mig före världens grundläggning”. Av dessa och liknande ställen förstår vi, att det Johannes säger i prologen, det är alltsammans sådant, som han fått av Jesus själv.

Referent: John Elander.

Anfäktelse i förhållande till Nya Testamentet.

Av professor Hugo Odeberg.

Det är i andaktslitteraturen mycket tal om anfäktelse. Det är många sådana författare som talar om upplysning och upplevelser i det kristna livet, talar om sin egen nöd och ger råd åt andra. Det som där möter, denna religiösa stämning, erfarenhet, kan man svårligen finna i Nya Testamentet. När man kommer till en sådan litteratur är det som att komma till en annan värld. Jag minns Thomas a Kempis Kristi efterföljelse, som givetvis är en from, djup bok. När jag läste den blev jag deprimerad. Jag läste så evangelierna och tyckte: Detta är en helt annan värld, en barnsligt ljus och glad värld.

När det i andaktslitteraturen talas om anfäktelse, sättes det pris på denna. Det är som om det inte funnes något andligt liv utan anfäktelser. Men såvitt jag förstår är det i Nya Testamentet inte tal om något sådant. Beträffande Jesus själv skildras där ingenstades någon periodisk växling mellan ljus och mörker. Det enda som kan anföras, är Getsemanekampen. Men detta är inte en skildring av hur en människa kan vara olycklig inför en stor uppgift, utan Jesus bar ju alla människors lidande, hela världens börda. När han beder "Gånge denna kalk ifrån mig", är det ett uttryck för att intet lidande i sig självt är värdefullt. Dagen växlar mellan ljus och mörker, men i det andliga livet talas det inte om något dylikt. Däremot talas det om glädje och frid, "glädjen eder alltid", den glädje, som är beständig, som intet och ingen kan ta ifrån eder. Likaså är oro och allt bekymmer borta. Det är friden, som är där. Paulus talar om en påle i köttet, men det är någonting annat.

Sen har vi ju anfäktelser i form av frestelser, speciellt den anfäktelse som består i tvivel. Det är klart att detta inte hör till det kristna livet. Om man tvivlar, synes detta enligt Nya Testamentet ha sin rot utanför det kristna livet. Det är ett anlopp av den yttre världen, denna tidsålders väsen. Det är således inte fråga om en växling mellan sorg och glädje, tro och tvivel. Jämför Pauli ord: "plågade och sargade, men i detta alltid glada."

Detta tvivel, som här förutsättes, är det, när det talas om tvivel såsom anfäktelse. Motsatsen till tvivel är tro. Men denna tro är understundom en annan sorts tro än Nya Testamentets, upplevelsen att jag är viss om en sak, att det står rätt till med mig. Det kan ofta ligga något själviskt i detta. Men den tro som det talas om i Nya Testamentet, är lydnad, lyhördhet för Guds röst. Man tror ej på grund av sin tro, utan det är en Guds gåva. Man tror på grund av Jesu Kristi verk och gärning. Denna tro avspeglar sig inte i det yttre, iakttagbara, medvetna, i det man tänker, såsom objekt för reflexion. Den som verkligen tror, han reflekterar över huvudtaget inte över om han tror. Liksom man inte reflekterar över om man lever. Det gör man helt enkelt. Är det någonting som hämmar livet, då märks det. I så måtto är det en egendomlig likhet mellan tron, det andliga livet, och otron, fullkomlig frånvaro av andligt liv. Båda två går så på djupet, att man inte i någotdera fallet anfäktas. Den fullkomliga otron finns kanske mest hos dem som föreger sig ha tro. Den verkliga gudsförnekaren är väl sällan så säker på denna sin tro. Otrons människor, det är sådana som går in i ett konventionellt kristet sammanhang. Där blir det inte heller några anfäktelser. Det är den andliga döden, så länge den fortgår.

Men om vi ej har anfäktelse i Nya Testamentet, så har vi det väl i psalmerna, som förutsätts i Nya Testamentet? Där finns uttryck för sådant, åtminstone tillfälliga tomhetsperioder. Där är 43:e psalmen, med sin upprepade slutsats: "Varför är du så bedrövad, min själ, och så orolig i mig?" Det är ju dock ett märkligt uttryck för gudslängtan, som omedelbart riktar blicken mot Herren. "Hoppas på Gud; ty jag skall åter få tacka honom, min frälsning och min Gud." I dessa psalmsammanhang hör det tillsammans med syndabekännelse, när det talas om djup nöd; detta djup, när man ser sig ensam, utan Gud, med sin synd, ser sig sådan man är. I det djupet behöver ju människan leva ständigt. Det är inget att stiga upp ur och mena sig vara bättre än andra. Det är därifrån man ropar, och man ropar ju till Herren. Det utmynnar alltid i dessa psalmer i glädje och jubel.

Så länge man rör sig inom Nya Testamentet är där icke tal om anfäktelse i någon sådan form, som skulle anses höra till troslivets och det kristna livets normalrytm. Utan det är ju i själva verket motsatsen, uttryckt med detta: "Varen alltid glada" eller Jesu ord om frid. Inte någon periodisk glädje utan beständig glädje. Det är inte fråga om balans mellan glädje och sorg. Sorgen är något som är utanför. 1 Kor. 6: "Varför liden I icke hellre orätt? Varför låten I icke hellre andra göra eder skada?" är riktningsgivande. Sen är det ju detta, anfäktelse i betydelsen: fortsatt anlopp från den onda makten, något som kommer utifrån. Det är ju inte så, att det ens kan sägas: Är då frestelsen i och för sig nödvändig för det kristna livet, så att den skulle ha något värde, egenvärde? Där måste man säga på samma sätt som om lidandet: Det är klart, att det inte har något egenvärde. Det är något som man icke skall söka. När i Ignatiusbrevet martyriet framställs såsom något som är värdefullt i och för sig, då är man borta från det nytestamentliga sammanhanget. Det är en övergång från en tanke till dess motsats. Jämför Apg. 5:41. Johannes och Petrus gingo ut, efter att de var piskade och illa behandlade. De var glada över att de aktats värdiga lida smälek för det namnets skull. Man kan ju förstå hur lätt det är att komma över till det motsatta: att det i och för sig var värdefullt att bli illa behandlad. Innebär lidandet en konsekvens av troheten, då skall lidandet tagas. Det är således inte det att man är under lidandet, som är fel, utan att man är otrogen. Getsemaneberättelsen kan vara utslagsgivande. Det är ju Guds Son, det här gäller. Här står att han beder: "Gånge denna kalk ifrån mig." Det är ju inte korsdöden i och för sig, som är värdefull, utan han tar på sig all världens lidande. Korsdöden har värde såsom konsekvens av troheten mot den av Gud givna uppgiften.

Fariséerna stöder sin syn på frestelsen med hänvisning till bibelordet, t.ex. om Job. Frestelse och prövning är — även rent språkligt — förbundna. Peirázein betyder både pröva och fresta. Frestelserna är något som är nödvändigt för det andliga livet och befordrar detta och frånvaron därav är skadlig, menar fariséer-

na. Om inte den onda böjelsen fanns, skulle inte människans etiska liv bli prövat. Så skulle Herren också sända sådana prövningar till den som kan uthärda dem. Det är lätt att bemöta det resonemanget från nytestamentlig synpunkt. Där har vi Jesu bön, när han beder: "Inled oss icke i frestelse, utan fräls oss ifrån ondo." Han beder ej: Lär oss att stå emot och uthärda frestelserna, utan: Låt oss slippa frestelsen. Frestelserna är i och för sig inte något gott eller nödvändigt. Jakobs brev det första kapitlet, 12:te versen: "Salig är en man, som uthärdar frestelsen, ty när han bestått provet, skall han mottaga livets krona." Hur lätt kan man inte där dra den konsekvensen: Här är frestelsen nödvändig, för att människor skall bli dókimos. Men det står inte så, utan: dókimos är den som inte sviker i provet, men härdar ut när frestelsen kommer. Sen kommer det bekanta: "Ingen må säga, att han frestas av Gud." Ty Gud kan inte fresta till någonting som är ett ont. Han frestar ingen. Abraham skulle offra Isak, sin son. Det är exempel på anfäktelse. Det är Gud själv som tar bort den. När det står i Herrens bön: "Inled oss icke i frestelse", är det med tanke på en verklig frestelse. Så talar Paulus om kampen mot ondskans andemakter, Ef. 6. Det framställs inte heller där så, att detta skulle vara något värdefullt i och för sig, utan det är något ont, vilket vi skall stå emot, iklädda rättfärdighetens pansar, fridens evangelium. Märkligt är att ordet evangelium står just här, fridens evangelium mitt i kampen. Så talas det om tron och Guds ord, som man hör och lyder och låter sig styrkas utav, under bön.

Referent: Inge Lövdén.

”Pröven eder själva”.

Av professor Hugo Odeberg.

Vad betyder ett sådant uttryck som det i 2 Kor. 13:5: ”Rannsaken eder själva, huruvida I ären i tron, ja, prøven eder själva. Eller kännen I icke med eder själva, att Jesus Kristus är i eder? Varom icke, så hållen I ej provet.”

Denna fråga är närmast föranledd som en inledning till Mark. 9:14-32, där särskilt vers 23 bör märkas.

Vad menar Paulus med ”pröven eder själva, huruvida I ären i tron”? Efter detta uttalande kommer en upprepning av det använda verbet *peirazein* genom *dokimazein*. Betydelsen av de två orden är i det närmaste lika. *Peirazein* betyder ”sätta på prov”, *dokimazein* ”undersöka, avgöra, bedöma”.

Paulus fortsätter: ”Kännen I icke med eder själva, att Jesus Kristus är i eder?” Här har ”känna” betydelsen ”veta”. Det är fråga om ett provande. Man skall se efter, hur det kan vara med ens tro. Vi kunna börja med vad det av allt att döma *icke* — enligt vad vi eljest har hos Paulus — kan vara fråga om: Att känna efter sina känslor eller andliga upplevelser, vilka av Paulus ej tillmätas någon betydelse, när det gäller att avgöra, om man är i tron. Denna inställning finner vi i 2 Kor. 12, där det talas om Pauli stora egna upplevelser, vilka icke har någon betydelse för frågan, huruvida han är i tron, på rätta vägen.

Det är så att om man jämför med andra religioner och rörelser, så finner man, att Nya Testamentet är märkvärdigt kallsinnigt mot och ej sysslar med ett odlande av det ”religiösa” livet, ett andligt känsloliv.

Vad det i själva verket är fråga om, framgår av andra delen av versen. Det är inte andliga krafter och känslor utan det reala faktum, att Jesus Kristus är i människan och hon i honom. Det är en ny skapelse. Man frågar ju inte efter det som är en helhetsrealitet, lika litet som man söker särskilda uttryck för att pröva om man lever det vanliga livet.

Vi har nu detta, som är så mycket mera anmärkningsvärt som

det talas om Andens verkningar i församlingen och människorna, *charismata*. Men de ha genomgående att göra med tjänst, det vill säga Andens verksamhet i Kristi kropp. Det är ej något, som jag iakttar hos mig själv. Även om det skulle kunna bedömas såsom hörande till människans privata andliga liv, så betecknar Paulus det klandrande som att endast uppbygga sig själv. Det gäller att bygga upp ett hus, och då duger det ej, om någon leker för sig själv bredvid huset. Med detta avsiktligt orimliga uttryck visar Paulus, att det är omöjligt att tänka på sin egen andliga tillväxt. Detta avvisas på samma sätt som det är meningslöst att den som bygger ett hus skulle bygga för sig själv.

Dokimazein betyder i Rom. 12:2 ”så att ni kan pröva”. Vi har också uttrycket ”Pröven andarna” 1 Joh. 4:1. Vad skulle nu denna sammanställning peka hän emot? Det är ju något för Nya Testamentet märkvärdigt, att man där inte finner något av det rotande i sina egna andliga upplevelser, som sedan kom in i kristendomen under århundradenas lopp och som ju hör hemma i religionen på annat håll. Det är inte därför att här inte tänkes ett andligt liv utan därför att det är så genomgripande, mer än det vanliga, det som man icke prövar med avseende på hälsa och sjukdom. Här hänvisas till ett *objektivt faktum*: Jesus Kristus är i människan och därigenom är man också i honom.

”Att vara i tron”, *pistis*. Pistis är ett verkligt omfattande begrepp. Det betyder här icke: Undersök om ni har tro på Jesus Kristus, utan: De som tro, skola pröva om de också äro i tron. Jesus Kristus i eder bildar korrelerat till tron: ”I tron” pekar på ”i Kristus”. Här skulle man kunna anknyta till Rom 12, början av kapitlet och parallellen i Kor. 11:28. Detta är återigen ett problem, som måste tolkas utifrån vad Paulus eljest säger.

I Rom 12:2 säges, att man skall pröva. Det är här fråga om en övergång, ett överflyttande av denna tidsålders väsen till det nya livet. Det är inte ett överflyttande från denna tidsålder till en ny tidsålder, ty denna tidsålder står kvar. Det nya livet för med sig den i Kristus givna frälsningen. Jämför Kol. 1:13: ”Ty han har frälst oss från mörkrets välde och försatt oss i sin älskade

Sons rike.” Man skall pröva, vad som är Guds vilja, nämligen det som är gott och välbehagligt och fullkomligt.

När det talas om det välbehagliga, friska, eviga livet och man frågar Jesus härom, svarar Jesus: Huru läser du? Och så hänvisar han till buden, det vill säga till etiken.

Det är en märklig sak i Nya Testamentet, att Jesus och sedan apostlarna tala om den nya födelsen, som Kristus ger, varigenom man *får* buden: Du *behöver* inte längre vara ond. Men när man kommer därhän, ser man att det är fråga om de vanliga buden.

Varmed prövar man sig? Man kan svara församlingen eller den enskilde: Man ska ge akt på, om man lever och vill leva, om man är inriktad på vad som är Guds vilja, vilket är välvilja, tacksamhet, hederlighet, rättvisa, sanning, vänskap och vilket Paulus i sina brev alltid i de så kallade pareneserna, förmaningarna, går igenom. Detta, Andens frukter, är det fråga om, att ha sin glädje i sådant. *Det* är att pröva om man är i tron.

Det övriga som Paulus utmålar — själviskhet, hat, avund, maktsträvan, partisinne, missunnsamhet, mord, dryckenskap och annat sådant — det är de onda frukterna. Där de finnas, är man ej i tron, ej i Kristus. Här är det möjligen något som kan förnimmas: Den anda som är från Jesus Kristus eller den anda, som är från denna tidsålder.

Refererat av Göran Bergstrand och Peter Stern.

Johannes' historiska ställning.

(I anslutning till Rudolf Bultmann, *Theologie des Neuen Testaments.*)

Av professor Hugo Odeberg.

Bultmann använder "Johannes" som beteckning för författaren till evangeliet och breven och är av den åsikten, att såväl vem författaren till evangeliet och breven var som var de äro skrivna är obekant. Dock håller Bultmann ej fast vid dateringen till mitten eller slutet av andra århundradet — vilket dock var grunden till att man förnekade aposteln Johannes' författarskap — utan måste i enlighet med papyrusfynden sätta dateringen till första århundradet.

Man kan ofta säga om böcker: "Det är likgiltigt vem som är författaren. Innehållet är ju det betydelsefulla." Detta gäller även om många nytestamentliga texter, t.ex. synoptikerna. Det viktiga är att helig skrift har meddelats. Men beträffande Johannes' evangelium kan man ej resonera så. Här är författaren omnämnd och har en speciell ställning. Han talar såsom vittne och han vet att det han talar är sant. I fråga om Johannes' evangelium blir allt annorlunda, om man betraktar det som står om författaren som osant.

Till uppfattningen att Johannes' evangelium och brev ej härstammar från aposteln hörde antagandet att evangeliet ej skulle vara en s.k. "historisk källa" och ge någon bild av Jesu verksamhet, utan det skulle här vara frågan om "teologi" från andra århundradet i den evangeliska berättelsens form. Detta är alldeles felaktigt. I och med att det är författat av aposteln är det att fatta såsom det är framställt. När det säges att Jesus talade, är det som anföres Jesu ord, t.ex. i berättelsen om Jesus och den samaritiska kvinnan. Här betyder det att Jesus bokstavligen är i Samarien och talar med en kvinna vid en brunn, och det är ingen "roman" där denna scen skall åskådliggöra ett möte mellan judendom och hellenism el. dyl.

När man tog sig för att granska denna berättelse i jämförelse

med samtida litteratur fann man, att resonemanget och förhållandena i övrigt exakt passade in. Detta samtal har det djupaste symboliska innehåll men är något helt annat än "teologi" i berättelseform. Samtalet är ett faktiskt samtal, men *det står i den heliga Skrift*, d.v.s. här har meddelats något som har aktualitet för församlingen i alla tider. Det symboliska ligger i det faktiska skeendet. Man kan t.ex. jämföra korset, vilket restes vid en bestämd tid och plats. Jesus är upphängd på detta kors men i detta samlar sig hela världshistorien från begynnelsen till slutet.

Johannes' evangelium och brev äro helig skrift och författade av den som i evangeliet självt utpekas som författare utan att hans namn utsäges. Evangeliet avser att återge vad som faktiskt har skett. Johannes' evangelium börjar i begynnelsen, vid skapelsen, och så gör även 1 Joh., och avser att vara helig skrift, något som sträcker sig genom hela världen.

Vad man hos Bultmann måste ta avstånd ifrån, är det som härflyter ur att han inte lämnat den gamla uppfattningen att evangeliets författare ej är den som utpekas. Bultmann har dock fått lämna den gamla åsikten om dateringen och även uppfattningen att evangeliet skulle höra hemma i "hellenistisk" miljö, och då menade man med hellenistisk något västerländskt och speciellt grekiskt. Bultmann erkänner att det är den "orientaliska" kristendomens atmosfär som möter och att språket är "semitiserande".

Referent: *Ingemar Jönsson.*

Innehåll:

H. Odeberg, Skrifternas tröst	sid. 35
» Om begreppet "världen" i Johannesevangeliet.»	39
» Anfäktelse i förhållande till Nya Testamentet.»	42
» "Pröven eder själva"	» 46
» Johannes' historiska ställning	» 49

EREVNA: Utgivare H. Odeberg, Lund. Ekonom: Rektor Viktor Rydqvist, Eslöv. Redaktion: H. Odeberg, V. Rydqvist och Bibliotekarie Eric Starfelt. Red.-omb.: Karl Magnus Svensson, Samrealskolan, Askersund. Distr. och Exp.-sekr.: Ove Theander. Red:s adr.: S:t Månsgr. 6 a, Lund. Exp. och distr:s adr.: Västergatan 2, Lund. Tel.:

Lund 14760. Postgirokonto 27 11 04, Erevna, Lund.

Pren.-avg. 5:- kr.

Med detta nummer följer som bilaga ett inbetalningskort.